כט א ב ג ד מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה כז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קל סעיף ט :

חיישינן שמא פיים ורבי יוחנן אמר אפי' מכאן ועד עשרה ימים, אם איתא דפיים, קלא אית ליה למילתא/ איתמר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי: אמר ר' יוחנן שנים משום עדים וכולם משום תנאי וריש לקיש אמר כולם משום עדים היכי דמי אילימא דלא אמר להו "כולכם" *והא תנן אמר לעשרה כתבו גט לאשתי-אחד כותב ושנים חותמין אלא דאמר להו "כולכם" מאי בינייהו? איכא בינייהו דחתום בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן ועד עשרה ימים: מאן דאמר משום תנאי=כשר ומאן דאמר משום עדים = פסול אי נמי כגון שנמצא אחד מהם קרוב או פסול: למאן דאמר משום תנאי=כשר למאן דאמר משום עדים=פסול; אי חתום בתחילה קרוב או פסול: אמרי לה כשר ואמרי לה פסול אמרי לה כשר-תנאי הוא אמרי לה פסול אתי לאיחלופי בשטרות דעלמא; ההוא דאמר להו לעשרה "כתבו גט לאשתי"-חתום בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן ועד עשרה ימים אתא לקמיה דרבי יהושע בן לוי אמר ליה כדאי

שמא פיים · את אשתו בתוך כך ובא עליה והוי גט ישן: **קלא אית ליה למילתא** · שהשכנים והשכנות שומעין תגר וקטטה שבין איש לאשתו וכאשר ישקוט את ריבם הכל מרגישים: **אמר ר' יוחנן שנים** · נתכוין לחתום בו לשם עדים: **וכולם** · לא החתים בו אלא לביישה ברבים ותנאי גמור הטיל בגט זה דלא ליהוי גיטא אלא א"כ חותמין בו כולן: **כולם משום עדים** · נתכוון להחתימם: **ושנים חותמין** · וקשיא לתרווייהו דאמרי כולם צריכים לחתום: **אלא דאמר כולכם** · דלא שוויא גיטא עד דחתימי כולהו: **מאי בינייהו** · בין משום תנאי בין משום עדים כולם צריכים לחתום דה"נ תנן בסיפא דההיא כולכם כתבו גט לאשתי אחד כותב וכולם חותמין: [לקמן סו:] **ועד עשרה ימים** · וקודם שנתנו לה חתמו כולן: **ומ"ד משום עדים פסול** · דלא הוי עדות שלימה עד שיחתמו כולם וכיון דכולם לא חתמו ביום כתיבתו הוי ליה מוקדם: **נמצא א' מהן קרוב או פסול** · וקי"ל בסנהדרין (דף ט·) אפילו מאה עדים ונמצא אחד קרוב או פסול עדותן בטלה: **אי חתים בתחילה קרוב או פסול** · בשנים הראשונים חתום הקרוב וכולן חתמו בו ביום: **אמרי לה כשר** · למאן דאמר משום תנאי דאע"ג דאיחתים ברישא קרוב או פסול העדות תתקיים בראויים לעדות ולא יחשב לתנאי דמסתמא את הכשרים מינה לשם עדות והקרוב לתנאי: **אתי לאיחלופי בשטרות דעלמא** · דכיון דחתם ברישא אתי למימר זה ודאי לשם עדות חתם ויכשירו קרוב בכל השטרות: **ההוא דאמר לעשרה** · כולכם כתבו גט לאשתי:

כדאי

חיישינן שמא פיים · ואין להקשות בגיטין הבאים ממדינת הים ובמשליש גט לאשתו אמאי לא חיישינן שמא פיים דהכא הוא דחיישינן טפי לפי שעדיין לא נחתם וכי מתפיים נמי ליכא קלא וכן כי אמר לעשרה חתומו וחתום בי תרי ביומיה דבסמוך רגיל להתפיים כיון דלא חתמו כל הצריכים לחתום וכי מפיים נמי ליכא קלא אבל כשכבר חתמו כל העדים בגט ומזומן ליתן אין רגיל להתפיים וכשחוזר ומתפיים הכל מרגישין אבל קשה דבפ' כל הגט (לקמן דף כט:) גבי ההוא דשדר גיטא לדביתהו ואמר ליה לשליח לא תיתביה ניהלה עד תלתין יומין פריך עלה וניחוש שמא פיים וכן ההיא אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש ובקונט' פי' שם דבשולח גט ממדינת הים ליכא למיחש שמא פיים דמימר אמר הבעל השליח קדמני וכבר הגיע גט לידה ולא עקר נפשיה מספיקא אבל מהמשליש גט לאשתו קשה וגם לר' יוחנן דהכא ונראה לר"ת דבהמשליש שהוא עמה בעיר ואינו הולך משם מסתמא מחמת קטטה מגרש ומה שקובע זמן בנתינת הגט לצעורה קא מכוין ולא להתפיים אבל בהנך דלקמן שהולך משם ואינו אצלה בעיר מסתמא לטובתה נתכוין שלא תתעגן וקובע זמן חיישינן שמא יבא בתוך כך ויתפיים וכי יתפיים נמי ליכא קלא כיון שאינו מגרשה בשביל קטטה אפי' רבי יוחנן מודה התם: **שמא** פיים · פירש בקונטרס שמא נתייחד עמה והוי גט ישן ואין נראה לר"ת דהא בסוף פרק מי שאחזו (לקמן דף עו:) קאמר ולגט ישן אין חוששין שהרי לא נתייחד עמה ופריך עלה וליחוש שמא פיים · משמע דתרי מילי נינהו ועוד דלמה ליה למיפרך שמא פיים ומשום גט ישן התם דקאי אההיא דהרי זה גיטך כל זמן שאעבור מנגד פניך שלשים יום ואם לא באתי מכאן עד י"ב חדש כיון דאם בא בלא שום ייחוד בטל הגט ואומר ר"ת דשמא פיים דהכא וריש פרק כל הגט (לקמן דף כט:) רוצה לומר שמא פיים וביטל ואמר גט שנתתי בטל הוא ומיירי הכא כשאמר להם לחתום מכאן עד עשרה ימים או לאלתר והם לא חתמו עד עשרה ימים ובשעת החתימה לא היה הבעל שם ולהכי חיישינן שמא פיים וביטל שליחותם ושלא מדעתו חתמו אבל אם אחר עשרה ימים צוה להם לחתום כשר דאפילו בטל הגט קודם הא קיימא לן כרב נחמן דאמר בריש השולח (לקמן דף לב:) דחוזר ומגרש בו ומיהו אההיא דאם לא באתי אינו רוצה לומר שמא פיים ובטל את הגט בדיבור דכיון דאמר מעכשיו אם לא באתי ולא בא הוי גט מעכשיו אע"ג דבטלו אח"כ אלא נתפיים ובא קאמר ומתוך כך בטל הגט ואין מזכיר הפיוס אלא משום שע"י שנתפיים חוזר לו ובא ומשני באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי שאפילו באתי אם היא תאמר שלא באתי יהא גט ועל פי' הקונטרס קשה דמאי משני דאע"ג דאמר נאמנת עלי לומר שלא באתי אלא אכן חיישינן ולא מהימנינן ליה ומיהו גם על פי' ר"ת קשה אההיא דכל זמן שאעבור (א) נגד פניך ל' יום דמשני באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי מ"מ ניחוש שמא בטל את הגט דכיון דלא אמר מעכשיו ואין הגט חל עד שיעבור מנגד פניה ל' יום ואם בתוך כך בטלו לא הוי גט ונראה לר"י דלא חיישינן לשמא פיים אלא חיישינן משום לעז בעלמא שיוציא הבעל לעז שבטל את הגט והשתא משני שפיר באומר נאמנת כו' דכיון שהאמינה עליו שוב לא יוציא לעז דכסיפא ליה מלתא והשתא משני שפיר גם לפי' הקונטרס וכן משמע התם מתוך פירושו דלא הוי אלא לעז שהזכיר בדברי המקשה ערעורו של בעל: **ואינך** מכאן עד עשרה ימים · ובמעמד כולן כדאמרינן בפ' קמא (לעיל י:) דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה: **אי** נמי כגון שנמצא אחד מהן קרוב או פסול · דאע"ג דאמרי' (מכות דף ו·) דשיילינן להו למיחזי אתיתו או לאסהודי אתיתו הכא לא שייך דפשיטא דחתמו לדעת הבעלים: **אמרי** לה פסול דאתי לאיחלופי (ב) בקיום שטרות דעלמא · וא"ת מאי שנא מגט מקושר דאמר לקמן בסוף הזורק (דף פב·) אי בעי חתים קרוב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף וי"ל דשאני גט מקושר דעדיו שלשה ושנים מהן הכשרין חתומין עליו לשם עדות הלכך לא אתי לאיחלופי אבל הכא שאין צריך כי אם שנים משום עדות יאמרו דשנים הראשונים ודאי הם לשם עדות ואתי לאיחלופי אבל קשה דאמר חזקיה מלאוהו בקרובים כשר ומשמע בהדיא בפ' המגרש (לקמן פז:) דמילתיה דחזקיה גבי מילוי שני שיטין שהרחיק מן הכתב איתמר ואומר ר"ת כיון דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה סברי שהראשונים הם עיקר עדות לפי שחתמו הראשונים לפני כל העדים אבל התם בשאר שטרות כשרואים שקרובים חתומין תחילה יאמרו אותם שמלאו תחילה החתימו תחילה או אחרי כן חתמו למילוי ואור"ת דאפילו מאן דפסיל הכא לא פסיל אלא בתחילה אבל באמצע וסוף כשר דכיון דלא הוי בתחילה לא אתי לאיחלופי והא דתניא בתוספתא ומייתי לה בריש גט פשוט (ב"ב דף קסב:) היו לו ארבעה וחמשה עדים חתומים על השטר ונמצאו שנים הראשונים קרובים או פסולים תתקיים העדות בשאר כך היא הגירסא בתוספתא ואומר ר"ת דנקט שנים הראשונים לרבותא דאע"פ שנראה יותר שהם עיקר העדות וכ"ש אם נמצאו אמצעיים או אחרונים קרובים או פסולים תתקיים העדות בשאר ואין נראה לר"י דאי כשר בשטרות שנים קרובים בין בתחלה בין באמצע בין בסוף ניחוש דלמא אתי לקיומיה בשנים קרובים או בחד קרוב וחד כשר וליכא למימר דלעולם לא מקיים עד שיכירו כל החתימות שבשטר ואע"ג דבגט מקושר מקיימינן מכל תלתא דאית ביה התם משום דאטרחוה רבנן להחתים על כל קשר לא אטרחוה לקיים כולם אבל הכא דכמה דבעי מחתים בעי קיום בכולהו דהא אמרינן בגט פשוט *לא שנו אלא בין העדים לכתב אבל בין העדים לאשראה אפי' הרחיק שיטה אחת פסול ופריך בין העדים לכתב נמי ליחוש דלמא כתב הוא ועדיו בשיטה אחת ואמר לרבות בעדים הוא דעבדי ומשני כל כי ה"ג אין מקיימין אותו מעדים של מטה אלא מעדים של מעלה משמע דבעלמא מכל תרי דאית ביה מקיימין ואי הוה צריך לקיים כל החתימות לא הוה פריך מידי וחזר בו ר"ת ומפרש כמו שמפרש בהלכות גדולות דדוקא נקט בברייתא שנים הראשונים קרובים כו' דתלינן דחתמו לכבוד או למילוי לכך תתקיים העדות בשאר אבל נמצא מן האמצעיים או מן האחרונים קרוב או פסול עדותו בטלה דודאי לשם עדות חתמו והכי קאמר בגט פשוט (ב"ב דף קסג:) כל כי האי גוונא אין מקיימים מעדים של מטה אלא מעדים של מעלה אבל בעלמא אדרבה הוי איפכא דאין מקיימין מעדים שלמעלה אלא מעדים של מטה ומאן דמכשיר הכא לא מכשיר אלא בתחילה אבל בסוף פסול לכולי עלמא וא"ת למאן דאמר משום עדים דדעת בעל השטר להחתים משום עדים והם חותמים לפי דעתו אמאי תלינן בשאר שטרות שחתמו למילוי לישיילינהו כי היכי דשיילינן התם למיחזי אתיתו כו' ואמר רבינו תם דשאני שטר דעדים החתומים נעשה כמו שנחקרה עדותם בב"ד :

[ב"ב קסג.]

דיו

תוספות רי"ד

לקלא והלכך אין כותבין לו אלא מאייר בשעה שחותמין ואם קדמה כתיבתו לחתימתו פסול מפני שהוא מוקדם וטורף שלא כדין · כתובתיה דרבי חייא בר רב איכתיבא ביממא ואיחתמא בליליא הוה רב התם ולא אמר להו ולא מידי לימא כשמואל סבירא ליה לא עסוקין באותו ענין היו דתניא א"ר אלעזר בר צדוק ל"ש אלא שאין עסוקים באותו ענין אבל עסוקים באותו ענין אפילו בשאר שטרות נמי כשר והלכתא כשמואל דכתובה כמעשה ב"ד דמיא ואע"ג שקדמה כתיבתה לחתימת' כשרה: ור"ש מכשיר מ"ט דר"ש קסבר כיון דנתן עיניו לגרשה שוב אין לו פירות · פי' והלכך המוקדם כשר דמשעת כתיבת הגט אע"פ שלא חתמו הפסיד הפירות ואי טרפא משעת כתיבה בדין טרפא : אר"ל לא הכשיר ר"ש אלא לאלתר אבל מיכן ועד י' ימים לא חיישינן שמא פיים· פי' שמא יתפיים עמה ואינו רוצה לגרשה ולא הפסיד הפירות דאימתי אמרינן משעה שנתן עיניו לגרשה אין לו פירות בשאינו מתחרט וגמר ומגרש אבל אם מתחרט ואינו רוצה לגרש לא הפסיד הפירות ואם נמלך עוד וגירשה בגט זה לא הפסיד הפירות אלא משעת נתינה והלכך זה הגט פסול דאתיא למיטרף ביה לקוחות שלא כדין ולקוחות לא ידעו שנתפיים עמה וחוזר הפירות לבעל ור' יוחנן אמר אפילו מיכן ועד י' ימים [אם] איתא דפיים קלא אית להלמילתא' פי' שהשכנים יודעים התגר והקטטה שבין איש לאשתו וכשמתפייסים הכל יודעים והלכך ליכא למיחש דאי ידעי שנתפייסו ואח"כ גירשה בגט זה ואתיא למיטרף לקוחות מזמן כתיבת הגט אמרי' לה הבא ראיה אימת מטא גיטה לידך ואע"פ שר' יוחנן ור"ל פרשו דברי ר"ש אין הלכה כמותו דיחיד ורבים הלכה כרבים ולא הפסיד בעל הפירות עד שעת נתינה דהא אינהו דפרשי מילתיה דר"ש לא סברי כותיה דר"ל אמר משעת חתימה ולא משעת כתיבה ור' יוחנן אמר משעת נתינה: איתמר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי ר' יוחנן אמר שנים משום עדים וכולן משום תנאי ור"ל אמר כולן משום עדים ה"ד אילימא דלא אמר להו כולכם והתנן אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותבו ושנים חותמין אלא דאמר להו כולכם ותנן לקמן בפ' התקבל אמר לעשרה כתבו גט לאשתי א' כותב ושנים חותמין · כולכם כתובו אחד כותב וכולן חותמין· לפיכך אם מת א' מהן הרי הגט בטל מאי בינייהו א"ב דחתים חד מינייהו ביומיה ואידך מכאן ועד י' ימים מאן דאמר משום תנאי כשר ומ"ד משום עדים פסול אי נמי כגון שנמצא א' מהן קרוב או פסול מ"ד משום תנאי כשר ומ"ד משום עדים פסול וקי"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן, ומשום דקי"ל כר' יוחנן שמכשיר קרוב או פסול, בעי-מחתם בתחלה קרוב או פסול מאי · אמרי לה כשר ואמרי לה פסול אמרי לה כשר דמשום תנאי הוא ואמרי לה פסול דלמא אתי לאיחלופי בקיום שטרא דעלמא פי' כשיראו שהקרוב [או] הפסול חותם תחלה יבואו להכשירו בשאר שטרות ואי ק' והא אפילו בשאר שטרות נמי אמרינן בגט פשוט אמר חזקיה מלאהו בקרובים כשר ומסייעים ליה ממתניתא דתניא היו חתומים עליו ארבעה וחמשה עדים ונמצא א' מהן קרוב או פסול תתקיים העדות בשאר ואמאי לא נזרינן התם דילמא אתו למיחתם קרובים בלחוד כדגזרינן הכא תשובה התם כשמלאוהו בקרובים הכשרים חתומים תחילה והרואה עכשיו שחותמים הקרובים אחריהם לא יכשירם לעלמא שאומר בלבו על הכשרים הן סומכים אבל כשחתם תחילה קרוב או פסול דילמא מאן דחזי ליה לא ממתין עד דליחזי דחתמי נמי בו כשרים דמיקיים על פומייהו אלא סבור שעל יד זה מתקיים הגט ויבא להכשיר קרוב או פסול לכל עדות דעלמא · אי נמי התם דיעבד דהא מילאהו קאמר דמשמע דיעבד והכא לכתחלה דמיחתם לכתחלה משמע אבל לעולם אי מיקרי וחתם לכתחלה קרוב או פסול כשר ותתקיים העדות בשאר כדכתיב התם בגט פשוט · והא דאמר להו

לעשרה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שמא וכו' שאעבור מנגד פניך : (ב) ד"ה אמרי לה פסול דאתי לאיחלופי בשטרות כצ"ל ותיבת בקיום נמחק:

נושא
אמר לעשרה כתבו גט לאשתי

מבנה
◇ שלבים כדי להבין מה ר' יוחנן ור"ל במאי עסקינן
△ ההבדלים בין "כולכם" משום תנאי -או- משום עדים